

JOEEP

e-ISSN: 2651-5318

Journal Homepage: <http://dergipark.org.tr/joep>

Araştırma Makalesi • Research Article

MIKTA Ülkelerinde İktisadi Hoşnutsuzluk Endeksi ve Ekonomik Büyüme İlişkisi

The Relationship Between Misery Index and Economic Growth in MIKTA Countries

Hacı Hayrettin Tıraş^{a, *}

^a Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Zübeyde Hanım Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, 51200, Niğde / Türkiye
ORCID: 0000-0001-5197-9827

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Başvuru tarihi: 28 Kasım 2023

Düzeltilme tarihi: 18 Aralık 2023

Kabul tarihi: 23 Aralık 2023

Anahtar Kelimeler:

İktisadi Hoşnutsuzluk Endeksi

MIKTA Ülkeleri

Ekonomik Büyüme

ARTICLE INFO

Article history:

Received: Nov 28, 2023

Received in revised form: Dec 18, 2023

Accepted: Dec 23, 2023

Keywords:

Misery Index

MIKTA Countries

Economic Growth

ÖZ

Enflasyon ile işsizlik değişkenlerinin yükselmesi, bir ekonomide istenmeyen makro ekonomik göstergelerdendir. Bu yüzden, bu iki gösterge bir araya getirilerek oluşturulan değişken, hoşnutsuzluk endeksi olarak adlandırılmaktadır. Endeksin yüksek olması makroekonomik performansın kötüye gittiği ve bireylerin yaşam standartlarının düştüğüne işaret ederken; endeks değerlerinin düşük seviyelerde olması ise tam tersine bir performans göstergesi olarak açıklanabilmektedir. Dolayısıyla bu göstergelerin ekonomik gelişmeye nasıl etki ettiği araştırılması gereken konulardan birisini oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı, MIKTA ülkeleri olarak adlandırılan beş ekonomi için 1991-2022 dönemi panel verileriyle iktisadi hoşnutsuzluk endeksi ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi açıklamaya çalışmaktır. Yeni nesil dinamik panel veri yöntemlerinin kullanıldığı çalışmadan elde edilen sonuçlar, ilgili değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır. Bu ilişkide MIKTA ülkelerinde iktisadi hoşnutsuzluk endeksindeki artışların ekonomik büyümeyi azalttığı sonucuna ulaşılmıştır.

ABSTRACT

Higher inflation and unemployment are undesirable macroeconomic indicators in an economy. Therefore, the variable created by combining these two indicators is called the misery index. A high level of the index indicates a deterioration in macroeconomic performance and a decline in the living standards of individuals, while low index values can be explained as a performance indicator on the contrary. Therefore, how these indicators affect economic development is one of the issues that need to be investigated. The aim of this study is to try to explain the relationship between misery index and economic growth with panel data for the period 1991-2022 for five economies called MIKTA countries. The results obtained from the study using new generation dynamic panel data methods reveal the existence of a long-run relationship between the related variables. In this relationship, it is concluded that increases in the economic discontent index decrease economic growth in the MIKTA countries.

1. Giriş

Bir ekonominin makroekonomik performansı hakkında bilgi veren göstergelerin başında enflasyon, işsizlik ve ekonomik büyüme gelmektedir. Enflasyon ve işsizlik bir ekonominin en önemli problem alanlarından birini oluştururken ekonomik büyümeyi etkileyen parametrelerin başında yer almaktadır. Enflasyon ve işsizliğin yükselmesiyle oluşan etkiler pek çok kişi tarafından kısa dönemde ciddi bir şekilde hissedilirken, ekonomide meydana gelen büyümenin etkileri genellikle daha uzun dönemde kendini göstermektedir.

Çoğu ülkenin mücadele ettiği ve makul düzeylerde tutmaya çalıştığı enflasyon, fiyatlar genel seviyesindeki sürekli artış ve paranın satın alma gücünün düşüşü anlamına gelmektedir. Enflasyon, ekonomik büyümenin önemli belirleyicilerinden biri olmasına rağmen, enflasyon ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin yönünün ne olduğu net olarak belirlenememiştir (Albayrak, 2022: 268). Bazı çalışmalar (Friedman (1977), Cozier-Selody (1992), Motley (1993), Barro (1995), Judson ve Orphanides (1996), Ghosh ve Philips (1998), Yılmaz vd., (2002), Ahmet ve Mortaza (2005)) enflasyonun uzun dönemde ekonomik büyümeyi

* Sorumlu yazar/Corresponding author.

e-posta: hhayrettintiras@hotmail.com

Atf/Cite as: Tıraş, H.H. (2023). MIKTA Ülkelerinde İktisadi Hoşnutsuzluk Endeksi ve Ekonomik Büyüme İlişkisi. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 8(2), 577-590.

This article is published under the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0) licence. Anyone may reproduce, distribute, translate and create derivative works of this article (for both commercial and non-commercial purposes), subject to full attribution to the original publication and authors.

negatif etkilediği sonucuna ulaşırken, Philipps (1993) ve Lucas (1973) enflasyonun kısa dönemde ekonomik büyümeye pozitif katkılarına olduğunu savunmuşlardır (Atay Polat & Sancar, 2022: 382). Öte yandan ekonomik büyüme ve enflasyonla yakın ilişkili olan bir başka faktör de işsizliktir. Çalışmak isteyen insanların çeşitli sebeplerden dolayı iş bulamamaları durumunu ifade eden işsizlik, insanların hem ekonomik durumlarını hem de sosyal ve kültürel hayatlarını olumsuz etkilemektedir. İşsizliğin artması, üretimin yapılamaması, hayat şartlarının kötüleşmesi ve sosyal hayatı etkileyerek insan davranışlarında dengesizliklere neden olması ile ekonomilerde kalıcı ve kötü sonuçlara yol açabilmektedir (Kopuk, 2020: 13). İşsizlik düzeyi, ekonomik büyüme oranını etkilemesi yanında kaynakların ne kadar iyi kullanılıp kullanılmadığının bir göstergesidir. Bu bakımdan ülkeler işsizliği azaltıcı politikalar geliştirme çabası içerisindeyler.

Her ekonomi için enflasyon ve işsizlik oranlarının yüksekliği istenmeyen durumlar arasında yer almaktadır. Enflasyon ve işsizlik oranlarının giderek yükselmesi ortalama bireyler için ekonomik durumun kötüleşmesi anlamına gelmektedir. Çünkü; enflasyonun yükselmesi alım gücünü düşürürken, işsizliğin artması iş bulmayı zorlaştırmaktadır (Yetişen vd., 2022: 44). İkisinin bir arada yükselmesi ise ekonomik durumu daha da kötüleştirmekte, ortalama ücretleri ve vergi gelirlerini düşürmekte, gelir adaletsizliğini artırmakta, toplumsal eşitsizliği derinleştirmekte ve suç oranlarını artırmaktadır (Özcan, 2016: 300). Dolayısıyla işsizlik ve enflasyon göstergelerinin ülkedeki seyri, ekonomiye etkileri ve halkın ekonomik hoşnutsuzluğunun belirlenebilmesi açısından önemlidir.

Enflasyon ve işsizlik arasındaki ilişkiyi araştıran, ülkelerin genel ekonomik performansını değerlendirmeye ve halkın ekonomik hoşnutsuzluğunu ölçmeye çalışan çeşitli endeksler geliştirilmiştir. Bu endekslerden biri, 1970'li yılların başında Arthur Okun tarafından geliştirilen ve bu alanda ilk girişim olarak kabul edilen iktisadi hoşnutsuzluk endeksidir. Enflasyon ve işsizlik oranlarının toplamı olarak ifade edilen endeks, sefalet endeksi olarak da bilinmektedir (Cohen vd., 2014: 2). Endeks basit ve sadece somut iktisadi göstergelere dayanmaktadır. Endeksin yüksek değerleri ekonominin kötüye gittiğine işaret ederken; düşük değerler ekonominin iyi yönde ilerlediği anlamına gelmektedir. Enflasyon ile işsizlik ilişkisinin ele alındığı bu endeks kapsamında, işsizlik oranının sabit olduğu ancak enflasyon oranının düştüğü durumlarda endeks değerinin de düştüğü kabul edilirken, daha yüksek enflasyon ve işsizlik oranlarının ekonomik ve sosyal bir maliyet oluşturarak iktisadi hoşnutsuzluğu artırdığı savunulmaktadır (Grabia, 2011: 105).

Okun'un geliştirdiği endekse 1990'lı yıllarda Barro (1999), büyüme oranları ve uzun dönem faiz oranlarını da ekleyerek endeksi geliştirmiştir. Barro'ya göre işsizlik, enflasyon ve faiz oranlarının yükselmesi iktisadi hoşnutsuzluğun

artmasına neden olacaktır. Ekonomik büyümenin azalması da iktisadi hoşnutsuzluğu artırıcı etkilere sahiptir (Kaya vd., 2023: 2438). Endeks, dönemler arası makroekonomik performans karşılaştırmaları yapabilmek açısından sıkça kullanılmaktadır. Bir ülke ekonomisinin gidişatı ve halkın ekonomik refahı, makroekonomik performansla ilgili olan işsizlik, enflasyon, faiz oranları ve ekonomik büyüme ile yakından ilişkilidir (Işık & Öztürk Çetenak, 2018: 38). Geliştirilen iktisadi hoşnutsuzluk endekslerinde yer alan değişkenler farklılık gösterse de işsizlik, enflasyon ve faiz oranlarının yüksekliği ile büyüme oranının düşük olması genel olarak iktisadi hoşnutsuzluğu arttırmaktadır. Dolayısıyla iktisadi hoşnutsuzluğun yüksek olması, iç ekonomik dengesizliğe ve bireylerin yaşam kalitelerinin düştüğüne işaret etmektedir.

Bu çalışmada, Okun'un geliştirmiş olduğu iktisadi hoşnutsuzluk endeksi ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki MIKTA (Meksika, Endonezya, Güney Kore, Türkiye ve Avustralya) ülkeleri için araştırılmaktadır. MIKTA, gelişmekte olan ülkelere oluşan bir iş birliği mekanizmasıdır ve farklı coğrafi bölgelerde yer alan ülkelere oluşmaktadır. MIKTA ülkeleri, farklı yönetim biçimleri olmasına rağmen açık ekonomiyi benimsemiş, hepsi G-20 üyesi, gelişmekte olan, birçok küresel sorunun çözümü konusunda benzer tepkiler veren ve uluslararası forumlara aktif katkıda bulunan ülkelerdir (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2023). 2000'li yıllarla birlikte benzer ekonomik performans gösteren MIKTA ülkeleri özelinde işsizlik, enflasyon ve ekonomik büyüme gibi temel makro ekonomik göstergelerin kullanıldığı bir çalışmanın olmaması bu çalışmanın motivasyonunu oluşturmaktadır. Çalışmada Okun tarafından geliştirilen endeksin kullanılmasının nedenlerinden biri, tüm ülke ekonomilerinin iki temel problemi olan enflasyon ve işsizliği bir arada kullanmasıdır. Diğerleri ise endeksin basit ve herkes tarafından kolayca anlaşılabilir olmasıdır. Literatürde hoşnutsuzluk endeksinin kullanan; Lee vd. (2007), Grabia (2011), Özcan (2016), Wang vd., (2019) gibi bir çok çalışma bulunmaktadır. Çalışmada OECD veri tabanından elde edilen enflasyon ve işsizlik verilerinden hesaplanan İktisadi Hoşnutsuzluk endeksi ile kişi başı Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) arasındaki ilişki 1991-2022 dönemi için analiz edilmektedir. İlgili literatür yardımıyla yurtiçi tasarruf ve doğrudan yabancı yatırım değişkenleri çalışmaya kontrol değişkenleri olarak eklenmiştir. Dinamik panel veri yöntemlerinin kullanıldığı çalışmada tahminler için Westerlund (2006) ve AMG (Eberhardt & Bond (2009)) eşbütünlük testlerinden yararlanılmış ve sonuç olarak MIKTA ülkelerinde hoşnutsuzluk endeksindeki artışın ekonomik büyümeyi azalttığı ortaya konulmuştur. Çalışmanın takip eden ikinci bölümünde, çalışmada kullanılan değişkenlere ait açıklayıcı ve istatistikî bilgiler verilmektedir. Üçüncü bölümde ilgili literatürden özet bilgiler yer alırken, dördüncü bölümde ampirik uygulamada kullanılan veri, model, yöntem ve bulgulara yer verilmektedir. Çalışma sonuç bölümüyle tamamlanmaktadır.

2. Çalışmada Kullanılan Değişkenler

Bu bölümde, çalışmada kullanılan değişkenler ve bu değişkenlere ait istatistiki değerlere ilişkin açıklayıcı bilgiler verilmektedir.

2.1. MIKTA Ülkelerinde Enflasyon

Enflasyon, bir ekonomideki fiyatlar genel seviyesinin sürekli artışı biçiminde ifade edilmektedir. Ancak enflasyon yalnızca bir malın fiyatında değil, ekonomideki tüm malların fiyatındaki artış ile açıklanmakta ve ortalama fiyat düzeyindeki yüzde değişim olarak hesaplanmaktadır (Özer, 2013: 189). Ülkelerin en önemli makro iktisadi sorunlarından biri olan enflasyon, ülkede gelir dağılımını bozarak ekonomide belirsizliğe sebep olmaktadır (Günsoy, 2020: 29). Fiyatlardaki belirsizlik geleceği tahmin etmeyi zorlaştırdığı için yatırımları ve ekonomik aktiviteleri yakından ilgilendirmektedir.

Enflasyonun ekonomik büyüme üzerinde olumlu ve olumsuz etkilerinin olduğuna dair çeşitli görüşler bulunmaktadır. Enflasyonun ekonomik büyümeyi olumlu etkilediğine dair görüşlere göre enflasyon; bireylerin servetlerinde artışa neden olmakta, tasarruf eğilimlerini

artırmakta, reel faiz oranlarını düşürmekte ve yatırımları artırarak büyümeyi olumlu etkilemektedir. Ayrıca enflasyonun yükselmesi senyorej geliri ya da enflasyon vergilerinin artmasına neden olarak gelirin bireylerden devlete doğru akmasına neden olmakta, devlet de elde ettiği bu geliri yatırımların finansmanında kullanarak enflasyonist sürecin ekonomik büyümeyi artırmasını sağlamaktadır (Grimes, 1991: 632-633). Dolayısıyla enflasyon ekonomik büyümenin ayrılmaz bir parçasıdır. Buna karşın enflasyonun ekonomik büyümeyi olumsuz etkilediği görüşünü savunanlara göre ise enflasyon; gelecekle ilgili olumsuz beklentilere yol açmakta ve yatırımları olumsuz etkilemektedir. Yüksek enflasyon belirsizliğe neden olmakta, belirsizlik ise piyasa sinyallerinin ekonomik birimler tarafından yanlış algılanmasına neden olurken, alınan yanlış sinyaller yatırımları ve büyümeyi olumsuz etkilemektedir. Ayrıca enflasyon, sermaye maliyetini artırmakta, geleceğe dönük yatırım kararlarının etkinliğini düşürmekte, kaynak dağılımını olumsuz etkilemekte, ulusal paranın değerini yükselterek ihracatı olumsuz etkilemekte, tasarrufların değerli maden ve gayrimenkule yönelmesine neden olarak yatırımları ve ekonomik büyümeyi olumsuz etkilemektedir (Berber & Artan, 2004: 3). Tablo 1'de MIKTA ülkelerine ait enflasyon oranları bulunmaktadır.

Tablo 1: MIKTA Ülkelerinde Enflasyon (Yıllık %)

Ülkeler/Yıllar	1991	1996	2001	2006	2011	2016	2021	2022
Meksika	22,7	34,4	6,4	3,6	3,4	2,8	5,7	7,9
Endonezya	9,4	8,0	11,5	13,1	5,4	3,5	1,6	4,2
Kore	9,3	4,9	4,1	2,2	4,0	1,0	2,5	5,1
Türkiye	66,0	80,4	54,4	9,6	6,5	7,8	19,6	72,3
Avustralya	3,2	2,6	4,4	3,6	3,3	1,3	2,9	6,6

Kaynak: OECD, 2023a

Tablo 1'e göre MIKTA ülkelerinde enflasyon dalgalı bir seyir izlemiştir. Her ne kadar dönem içerisinde enflasyon oranı makul seviyelere (%8'in altında) (Küçüksakarya, 2020: 143) kadar düşse de MIKTA ülkeleri içerisinde en yüksek enflasyona sahip ülke Türkiye'dir. Ele alınan dönem sonunda Türkiye'de enflasyon oranı %72,3 olarak gerçekleşirken, diğer ülkelerde makul düzeylerde tutabilmektedir.

2.2. MIKTA Ülkelerinde İşsizlik

İşsizlik, en genel tanımıyla, bir ülkede çalışabilecek durumda olan ve çalışmak isteyen kişilerin bir bölümünün işinin olmamasıdır (Ünsal, 2013: 19). İşsizlik, işsiz sayısının işgücünün yüzdesi olarak ifade edilmesidir. Burada önemli olan, çalışabilecek durumda olan ve kendi iradeleri dışında iş bulamayanların işsiz olarak kabul edilmesidir. Bu bakımdan, yapabilecekleri iş olmasına rağmen kendi iradeleri ile çalışmayan kişiler işsiz olarak değerlendirilmemekte ve işsizlik kavramı dışında tutulmaktadır. İşsizlik de enflasyon gibi tüm ülkelerin en önemli ekonomik problemlerinden biridir (Adak, 2010: 108). Emeğin eksik istihdamı anlamına da gelen işsizlik, sadece işsiz bireyler için maddi ve manevi zorluklar

yaratmakla kalmaz; aynı zamanda ekonomik kaynakların tam olarak kullanılamamasına bağlı olarak ekonomik refah kaybına yol açar.

Bir ülkenin ekonomik büyümeyi gerçekleştirmesinin önündeki en önemli engellerden birisi işsizliktir. İstihdam ve ekonomik büyüme arasında, gecikme ile de olsa, paralel bir ilişki bulunmaktadır. İşsizlik ekonomik büyüme ile hemen düşmez. Ekonominin daralma dönemlerinde firmalar aynı sayıda çalışan ile üretim yaparken, canlanma dönemi ile birlikte yeni işçi alımları artar. Ancak, daralma dönemleri uzadıkça işsizlik oranı artış gösterir ve bu durum, işsizliğin ekonomik büyüme üzerindeki olumsuz etkilerini pekiştirir (Akay vd., 2016: 210). Üretimde toplam çıktının azalmasına neden olan işsizlik ne kadar artarsa ekonomik büyüme o kadar düşük olur ve ekonomi üzerindeki maliyeti artar. Dolayısıyla işsizlik ekonomik büyümeyi olumsuz etkiler. İktisadi literatürde geniş kabul gören "Okun Yasası"na göre, işsizlik oranındaki her %1'lik artış, GSYİH'da yaklaşık %2 oranında düşüşe neden olmaktadır (Afşar, 2013: 10-11). Okun Yasası'nın başka bir yorumuna göre ise, işsizlik oranı ile ekonomik büyüme arasında ters yönlü bir ilişki bulunmakta ve ekonomik büyüme arttıkça işsizlik oranı düşmektedir. Bu bağlamda, trend büyüme oranının

üzerindeki her %1'lik artış, işsizlik oranını yaklaşık %0,5 oranında azaltmaktadır. Ancak bu oranlar ülkeden ülkeye

farklılık göstermektedir (Küçüksakarya, 2020: 143). Tablo 2'de MIKTA ülkelerinde işsizlik verileri yer almaktadır.

Tablo 2: MIKTA Ülkelerinde İşsizlik (Yıllık %)

Ülkeler/Yıllar	1991	1996	2001	2006	2011	2016	2021	2022
Meksika	3,2	5,5	2,6	3,6	5,2	3,9	4,1	3,3
Endonezya	2,6	4,9	6,1	7,6	5,2	4,3	3,8	3,6
Kore	2,4	2,1	3,7	3,3	3,0	3,7	3,6	2,8
Türkiye	8,2	6,6	8,4	8,7	8,8	10,8	12,0	10,0
Avustralya	9,6	8,5	6,7	4,8	5,1	5,7	5,1	3,7

Kaynak: OECD, 2023b

Tablo 2'ye göre MIKTA ülkelerinde işsizliğin Türkiye dışında %10'un altında seyrettiği görülmektedir. Son dönemlerde tüm ülkelerde işsizlik oranlarında önemli düşüşler yaşanmış ve Türkiye dışında diğer ülkelerde işsizlik oranları %5'in altında gerçekleşmiştir. Bu ülkelerde işsizlik oranlarının olumlu bir seyir izlediği gözlenirken, Türkiye'de de işsizliğin düşme eğiliminde olduğu görülmektedir.

2.3. MIKTA Ülkelerinde İktisadi Hoşnutsuzluk Endeksi

İktisadi hoşnutsuzluk endeksi ilk olarak, 1970'lerin başında ABD'de artan işsizlik ve enflasyonun ciddi maliyetlere neden olmasıyla, ekonomideki rahatsızlığın ölçülebilmesi için Arthur Okun tarafından önerilmiştir (Cohen vd., 2014: 2). Okun'un iktisadi hoşnutsuzluk endeksi enflasyon ve işsizlik oranlarının ağırlıksız toplamından oluşmaktadır. İktisadi hoşnutsuzluk endeksi parametrelerinden birini oluşturan enflasyon, tüketici açısından önemli olması ve perakende fiyatlarla hesaplanmasından dolayı tüketici fiyatları endeksi (TÜFE) ile yer almaktadır (Çondur, 2016: 1314). Üçer aylık veya yıllık olarak hesaplanabilen Okun'un

iktisadi hoşnutsuzluk endeksi, aşağıdaki gibi formüle edilmektedir (Cohen vd., 2014: 2):

$$m_t = |\pi_t| + u_t$$

Burada m_t , t dönemindeki hoşnutsuzluk endeksini, π_t , t dönemindeki enflasyonu ve u_t , t dönemindeki işsizliği ifade etmektedir. Formülde enflasyonun mutlak değer içerisinde gösterilmesi deflasyonun da enflasyon kadar zararlı olabileceğini ifade etmek içindir (Lovell & Tien, 2000: 2). İktisadi hoşnutsuzluk endeksi, ülkelerin ekonomik refah düzeylerinin ölçülmesi ve ekonomik istikrar düzeyinin belirlenmesi amacıyla kullanılan ilk istatistiksel araçtır (Cohen vd., 2014: 2). Endeksi oluşturan değişkenlerden herhangi birinde meydana gelen yükselmeler ulusal ekonominin istikrarını ve refah düzeyini olumsuz etkiler. Endeks değerinin yükselmesi genel olarak makroekonomik performansın kötüye gittiğini, düşmesi ise makroekonomik performansın iyiye gittiğini göstermektedir. Tablo 3'te, Tablo 1 ve Tablo 2'de yer alan MIKTA ülkelerine ait enflasyon ve işsizlik verilerden hesaplanmış iktisadi hoşnutsuzluk endeksi değerleri yer almaktadır.

Tablo 3: MIKTA Ülkelerinde İktisadi Hoşnutsuzluk Endeksi

Ülkeler/Yıllar	1991	1996	2001	2006	2011	2016	2021	2022
Meksika	25,8	39,8	9,0	7,2	8,6	6,7	9,8	11,2
Endonezya	12,0	12,8	17,6	20,7	10,5	7,8	5,4	7,8
Kore	11,7	7,0	7,8	5,5	7,0	4,6	6,1	7,9
Türkiye	74,2	87,0	62,8	18,3	15,3	18,6	31,6	82,3
Avustralya	12,8	11,1	11,1	8,3	8,4	7,0	8,0	10,3

Tablo 3'e göre MIKTA ülkelerinde ele alınan dönemde ülke ekonomilerinin enflasyon ve işsizlik konusunda göstermiş oldukları performansa göre iktisadi hoşnutsuzluk endeksi bakımından en iyi durumda olan ülkeler Endonezya ve Kore'dir. Düşük değerlerin olmasının arzu edildiği endeks değerinin en yüksek olduğu ülke ise ele alınan dönem boyunca Türkiye'dir. Türkiye'de endeks değerinin yüksek çıkması TÜFE değerlerinin yıllık değişiminin yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

2.4. MIKTA Ülkelerinde Kişi Başı GSYİH

Bir ülke sınırları içerisinde belirli bir yılda üretilen nihai malların ve hizmetlerin üretildikleri yılın piyasa fiyatları

üzerinden değeri, cari fiyatlarla veya nominal GSYİH olarak tanımlanmaktadır (Ünsal, 2013: 5). Kişi başı GSYİH ise o yılda elde edilen toplam GSYİH'nın o yıldaki toplam nüfusa bölünmesiyle elde edilmektedir. Bir ülkede yaşayan insanların ekonomik refahının ve yaşam standardının yükseltilmesi GSYİH'nın özellikle kişi başına GSYİH'nın yükseltilmesine bağlıdır. Özellikle kişi başı GSYİH ekonomik refahın en önemli göstergelerindedir.

GSYİH'nın zaman içinde sürekli artışı ekonomik büyümeyi ifade etmektedir. Ancak, bir ülkenin nüfusu GSYİH'dan fazla artıyorsa (ya da nüfus çok fazlaysa) kişi başına düşen GSYİH düşük olacaktır. Örneğin, Dünya Bankası (WB, 2023) verilerine göre 2022 yılında toplam GSYİH

bakımından dünyanın ikinci büyük ekonomisi olan Çin, nüfusunun fazla olmasından dolayı kişi başı GSYİH bakımından 82. sırada yer almaktadır. Dünyanın 20. büyük ekonomisi olan İsviçre ise kişi başı GSYİH bakımından 4. sırada yer almaktadır. Bu durum kişi başı GSYİH dağılımı ve ekonomik refah seviyesinin görülmesi açısından önemlidir. Dolayısıyla toplumun yaşam standardını ve refah

seviyesini yükseltmek için GSYİH'nın artırılması yanında ülkenin nüfusu da önem arz etmektedir. Ülkelerin temel ekonomik hedeflerinin başında hızlı ve istikrarlı bir ekonomik büyümeyi sağlamak yanında kişi başı GSYİH'nın artırılması gelmektedir. Tablo 4'te MIKTA ülkelerinde kişi başı GSYİH verileri yer almaktadır.

Tablo 4: MIKTA Ülkelerinde Kişi Başı GSYİH (Cari \$)

Ülkeler/Yıllar	1991	1996	2001	2006	2011	2016	2021	2022
Meksika	3.757	4.487	7.613	9.125	10.342	8.875	10.046	11.091
Endonezya	629	1.129	739	1.573	3.614	3.559	4.334	4.788
Kore	7.637	13.403	11.561	21.743	25.096	29.289	34.998	32.255
Türkiye	2.730	3.010	3.100	8.004	11.308	10.734	9.661	10.616
Avustralya	18.860	22.020	19.682	36.571	62.599	49.877	60.445	64.491

Kaynak: OECD, 2023c

Tablo 4'göre MIKTA ülkelerinde kişi başı GSYİH değerleri ülkelerin ekonomik performanslarına göre zaman içinde küçük dalgalanmalar gösterse de yükselme eğiliminde olduğunu söylemek mümkündür. Tablo 4'e göre 2022 yılında MIKTA ülkeleri içerisinde en yüksek kişi başı GSYİH değerine Avustralya sahipken, en düşük değer Endonezya'ya aittir. Kore, Avustralya'nın yaklaşık yarısı kadar kişi başı GSYİH değeri ile sıralamada ikinci sırada yer alırken, Meksika ve Türkiye üçüncü ve dördüncü sırada yer almaktadır.

2.5. MIKTA Ülkelerinde Yurt İçi Tasarruflar

Makro iktisadi açıdan tasarruf kavramı, yatırımların finansmanı için önemli hale gelirken eldeki ödünç verilebilir fon miktarını da ifade etmektedir. Mikro iktisadi açıdan ise tasarruflar, bireylerin gelecekte yaşaması muhtemel hastalık ve işsizlik gibi çeşitli risklere karşı hazırlıklı olmalarını sağlar. Dolayısıyla bireyler tasarruf yoluyla geleceğin risklerinden korunmuş olmaktadır. Yurtiçi tasarruflar ise ekonominin genel dengesini sağlayan temel değişkenlerden biri olarak kabul edilmekte ve refahın belirleyicisi konumundadır (Alptekin vd., 2019: 622). Ayrıca, kamu ve özel kesimin toplam tasarruflarından oluşan yurtiçi tasarruflar, bir ülkenin sürdürülebilir ekonomik büyümeyi sağlayabilmesi için ihtiyaç duyduğu yatırımların en önemli finansman kaynağını oluşturmaktadır. Özellikle sınırlı gelire

sahip az gelişmiş ülkelerin ekonomik kalkınmasında önemli bir rol oynamaktadır. Az gelişmiş ülkelerde, düşük gelir düzeyi tasarrufların az olmasına, tasarrufların azlığı yatırımların az yapılmasına, bu da istihdam, üretim, yurtiçi gelir ve tasarrufların düşük seviyede kalmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla az gelişmiş ülkelerin milli gelir düzeylerinin düşük olması ekonomik büyüme olanaklarını sınırlandırmaktadır (Kaya ve Efe, 2015: 252). Yurtiçi tasarrufların yetersiz olduğu ülkelerde, yatırımların yurtiçi tasarrufları aşan kısmı, yabancı tasarruflar ile finanse edilmek durumundadır. Bu bakımdan yeteri kadar yurtiçi tasarruf sağlayamayan ülkelerin, yurtiçi yatırımların finansmanının sağlanmasında yabancı kaynaklara olan bağımlılığı artmaktadır. Dolayısıyla, yurtiçi yatırımların finansmanında yabancı kaynak bağımlılığını azaltmak isteyen ülkelerin, yurtiçi tasarrufu artırması gerektiği kaçınılmaz bir durumdur (Uzay, 2012). Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, ne kadar çok tasarruf yapılabilirse o kadar çok yatırımları destekleyici iç finansman kaynağı elde edilmiş olunacaktır. Bu nedenle hükümetler, ulusal düzeyde yeni yatırımların yapılması, sermaye mallarının üretilmesi ve bunun sonucunda ekonomik büyümenin sağlanması için tasarruf artışına önem vermektedirler (Alptekin vd., 2019: 622). Tablo 5'te MIKTA ülkelerinde yurtiçi tasarruflara ilişkin veriler yer almaktadır.

Tablo 5: MIKTA Ülkelerinde Yurt İçi Tasarruflar (GSYİH %)

Ülkeler/Yıllar	1991	1996	2001	2006	2011	2016	2021	2022
Meksika	20,1	25,0	21,2	22,4	23,4	22,5	22,9	20,3
Endonezya	26,6	30,1	30,0	28,7	35,5	32,6	35,1	39,3
Kore	38,9	36,4	32,8	33,6	34,4	36,8	35,7	32,9
Türkiye	17,0	21,2	22,5	25,4	23,7	25,9	31,6	30,3
Avustralya	24,7	24,3	23,5	25,7	27,5	23,1	27,0	29,2

Tablo 5'e göre MIKTA ülkelerinde yurt içi tasarruflar (1991-Türkiye dışında) GSYİH'nın %20-40'ı arasında değişmektedir. Ülkelerin tasarruf oranları genellikle dalgalı bir seyir izlemiştir. MINT ülkeleri içerisinde en yüksek

tasarruf oranına dönem başında Kore sahipken, dönem sonunda Endonezya sahip olmuştur. Türkiye'de 2021 yılına kadar sürekli artış söz konusu iken 2022 yılında bir miktar düşüş yaşanmıştır.

2.6. MIKTA Ülkelerinde Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Doğrudan yabancı yatırımlar (DYY), genellikle çok uluslu şirketlerin ev sahibi ülkede mevcut bir tesisi satınalma, kuruluş sermayesini artırma veya yeni fabrika/tesis kurma yoluyla yaptıkları yatırımları ifade eder (Erdoğan, 2020: 2).

DYY'ler gittikleri ülkede, sermaye sağlamanın yanında; teknik bilgi, üretim, yönetim ve pazarlama bilgilerinin ülkeye taşınması ile istihdamı, üretimi, ihracatı ve ekonomik büyümeyi olumlu yönde etkiler (Şahin, 2010: 97). Dolayısıyla DYY'ler özellikle gelişmekte olan ülkeler için büyük öneme sahiptir. Tablo 6'da MINT ülkelerinde DYY'lere ait veriler bulunmaktadır.

Tablo 6: MIKTA Ülkelerinde Doğrudan Yabancı Yatırımlar (GSYİH %)

Ülkeler/Yıllar	1991	1996	2001	2006	2011	2016	2021	2022
Meksika	1,5	2,2	4,0	2,3	2,0	3,6	2,6	2,8
Endonezya	1,3	2,7	-1,9	1,3	2,3	0,5	1,8	1,6
Kore	0,4	0,5	1,2	0,9	0,8	0,8	1,2	1,1
Türkiye	0,5	0,4	1,7	3,6	1,9	1,6	1,6	1,4
Avustralya	0,8	1,1	2,8	4,1	4,7	3,6	1,6	4,0

Tablo 6'da, 1991-2022 döneminde MINT ülkelerinde DYY'lerin dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. Ancak en yüksek oranda DYY 2000'li yıllardan itibaren Avustralya ve Meksika'da yapılmıştır. En düşük oranın ise dönem içerisinde Kore'de gerçekleştiği anlaşılmaktadır. DYY'lerin bir ülkeye gitmesinde ki en önemli faktörü: siyasi ve ekonomik istikrar, güvenlik ve hükümetlerin DYY'leri ülkeye çekmek için göstermiş oldukları çabalar olarak belirtmek mümkündür.

3. Literatür İncelemesi

Literatür incelendiğinde iktisadi hoşnutsuzluk endeksi ile ekonomik büyüme ilişkisini araştıran pek çok çalışmanın olduğu görülmektedir. Ancak, yapılan çalışmalar genellikle enflasyon-ekonomik büyüme, işsizlik-ekonomik büyüme ve enflasyon, işsizlik ve ekonomik büyüme ilişkisini araştıran çalışmalardan oluşmaktadır. İktisadi hoşnutsuzluk endeksi ile ekonomik büyüme ilişkisini içeren çalışmaların ise oldukça az olduğu görülmektedir. Buradan literatürde daha çok enflasyon, işsizlik ve ekonomik büyüme konusuna odaklanıldığı anlaşılmaktadır. Aşağıda, literatürde özellikle iktisadi hoşnutsuzluk endeksi ile ekonomik büyümeyi içeren çalışmalardan özetler yer almaktadır.

Lovell & Tien (2000), Okun'un geliştirmiş olduğu iktisadi hoşnutsuzluk endeksinin ABD için tüketici duyarlılığı endeksi, S&P 500 Endeksindeki değişim oranı, reel GSYİH, işsizlik oranı ve enflasyon oranı ile test etmiştir. Zaman sınırlamasının net olarak belirtilmediği çalışmada işsizlik oranındaki değişimin S&P 500 Endeksindeki değişim oranını ve ekonomik büyümeyi etkilediği, ancak enflasyon oranındaki değişimin etkisiz olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Lee vd. (2007), yaptıkları çalışmada 1967-2001 dönemi verilerini kullanarak Okun'un iktisadi hoşnutsuzluk endeksi ile ekonomik büyüme, işsizlik, enflasyon ve cari denge ilişkisini ABD, Japonya ve Kore için araştırmıştır. Çalışmada ekonomik performans açısından ülke içi analizler ve ülkeler arası karşılaştırmalar yapılmıştır. Yapılan analizlerden elde edilen bulgular, iktisadi hoşnutsuzluk endeksinin ekonomik performans ile uyumlu olduğunu ve ekonomik durumu doğru yansıttığını göstermektedir.

Uluslararası karşılaştırmalar bakımından Kore'nin iktisadi hoşnutsuzluk endeksinin ABD ve Japonya dışındaki ülkelere daha fazla etkilendiğini gösterirken, ekonomik büyüme ve ödemeler dengesi açısından Japonya'dan, enflasyon konusunda ABD'den etkilendiğini göstermektedir. ABD'nin iktisadi hoşnutsuzluk endeksi Kore ve Japonya'dan hiç etkilenmezken, enflasyon ve ödemeler dengesi az da olsa Japonya'dan etkilenmektedir. Japonya'nın iktisadi hoşnutsuzluk endeksi ise en çok ABD'den etkilenirken, ödemeler dengesi üzerinde ABD ve Kore'nin neredeyse aynı etkiye sahip olduğu görülmektedir. Genel olarak ise yüksek ekonomik performansın düşük iktisadi hoşnutsuzlukla ilişkili olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Welsch (2007), 1992-2002 döneminde Avrupa vatandaşları için makroekonomik faktörler ile yaşam memnuniyetini ölçmeye çalışmıştır. Çalışma, Belçika, Fransa, Danimarka, Almanya, İngiltere, İrlanda, Hollanda, İtalya, Yunanistan, Lüksemburg, İspanya Portekiz'i kapsarken, işsizlik, enflasyon, ekonomik büyüme ve uzun vadeli faiz oranları değişkenler olarak kullanılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, insanların bir yandan büyüme ve istihdama, diğer yandan istikrara önem verdiğini, istikrarın alternatif olarak enflasyon oranı veya uzun vadeli faiz oranıyla yakalanabildiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca yaşam memnuniyeti hangi yolla ölçülürse ölçülsün Avrupa vatandaşları için büyüme, istihdam, enflasyon ve istikrar aynı derecede önemlidir.

Zencey (2011), GSYİH ile iktisadi hoşnutsuzluk arasındaki ilişkiyi Mısır ve Tunus'ta 2005-2010 dönemi için yapılan bir anket çalışması ile araştırmaya çalışmıştır. Yapılan çalışmanın analizlerinden elde edilen bulgulara göre, 2005-2010 döneminde Mısır'da yıllık kişi başı GSYH 4.762 dolardan 6.367 dolara yükselmiştir. Aynı dönemde Tunus'ta ise 7.182 dolardan 9.489 dolara yükselmiştir. Buna rağmen iki ülkede de halkın refah düzeyinde herhangi bir iyileşme gözlenmemiştir.

Grabia (2011), 27 Avrupa Birliği ülkesinde 2000-2009 dönemi verilerini kullanarak Okun'un geliştirdiği ve enflasyon ile işsizlik oranlarının toplamından oluşan iktisadi

hoşnutsuzluk endeksi ile kişi başı GSYİH (satınalma gücü paritesine göre) arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Ülkelerde ekonomik performansın değerlendirilmesinin amaçlandığı çalışmada, iktisadi hoşnutsuzluğun ele alınan ülkelerden Lüksemburg, Hollanda, Danimarka, Avusturya, İsveç ve İngiltere gibi yüksek gelirli ülkelerde düşük seviyede olduğu, Avrupa Birliğine yeni üye olmuş Macaristan, Estonya, Slovakya, Polonya, Letonya, Litvanya, Bulgaristan ve Romanya gibi daha düşük gelire sahip ülkelerde yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Beşkaya (2013), yaptığı çalışmada ekonomik ve politik faktörlerin iktisadi hoşnutsuzluk endeksi ile olan ilişkisini Türkiye için 1980-2010 dönemi yıllık verilerini kullanarak araştırmıştır. İktisadi hoşnutsuzluk endeksi, demokrasi seviyesi, yolsuzluk endeksi, ticari açıklık, gini katsayısı, faiz oranı ve GSYİH çalışmada kullanılan değişkenler olarak yer almaktadır. Değişkenler arası ilişkilerin analizinde eşbütünleşme ve hata düzeltme modellerinden yararlanılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre, uzun dönemde politik faktörler (yolsuzluk dışında) iktisadi hoşnutsuzluk endeksi ile pozitif bir ilişki içerisinde iken, ekonomik faktörler, ekonomik büyüme ve faiz oranı kısa ve uzun dönemde iktisadi hoşnutsuzluk endeksi ile pozitif yönlü ilişki içerisinde dir.

Özcan (2016), Türkiye ve Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde yoksulluk açığı, Okun hoşnutsuzluk endeksi ve Barro hoşnutsuzluk endeksini kullanarak, adı geçen endekslerin yoksulluk açığı üzerindeki etkisini araştırmıştır. Çalışmada 2003-2013 dönemi verileri panel olarak derlenmiş, analizler için panel birim kök testleri ve Panel Eşbütünleşme testleri kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda Okun hoşnutsuzluk endeksine göre iktisadi hoşnutsuzluktaki artışın yoksulluğu artırdığı, Barro hoşnutsuzluk endeksine göre ise yoksulluk ile iktisadi hoşnutsuzluk arasında ilişki olmadığı sonucuna varılmıştır. Panel sonuçları Okun endeksinin yoksulluk üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğunu ve endeksteeki %1'lik artışın yoksulluk üzerine %0,1184 oranında artışa sebep olmaktadır.

Dadgar & Nazari (2018), İran için 1974-2011 dönemi verilerini kullanarak ekonomik büyüme, sefalet endeksi ve iyi yönetim arasındaki ilişkiyi eşbütünleşme ve nedensellik testleri ile araştırmıştır. Araştırmanın bulgularına göre iyi yönetim ile ekonomik büyüme arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki varken, sefalet endeksi ile ekonomik büyüme arasında negatif yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Ekonomik büyüme %1 arttığında sefalet endeksi %0,03 azalmaktadır. Yani ekonomik büyümenin sefalet endeksi üzerindeki etkisi önemli ölçüde olumsuzdur.

Wang vd., (2019), finansal gelişme endeksi, sefalet endeksi, işçi dövizleri, reel faiz oranları ve ticari açıklık ile GSYİH arasındaki ilişkiyi 1989-2017 dönemi yıllık verilerini kullanarak Pakistan için araştırmışlardır. Verilerin analizinde eşbütünleşme ve ARDL yaklaşımının kullanıldığı çalışmada elde edilen ampirik sonuçlar, GSYİH ile diğer değişkenler arasında uzun dönemli bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Sefalet endeksi ile ekonomik

büyüme arasındaki ilişkinin yönünün negatif olduğu, sefalet endeksindeki %1'lik artışın ekonomik büyümeyi %0,004 düşürdüğü sonucu elde edilmiştir.

Çağlayan Akay & Oskonbaeva (2020), seçilmiş 16 geçiş ekonomisinde (Hırvatistan, Bulgaristan, Estonya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan, Litvanya, Letonya, Kırgızistan, Kazakistan, Moldova, Romanya, Polonya, Slovenya, Slovak, Ukrayna, Rusya) 1996-2017 dönemi yıllık verileri ile sefalet endeksi, işçi transferleri, doğrudan yabancı yatırımlar ve dışa açıklık endeksi göstergelerinin ekonomik büyüme ile olan ilişkisini araştırmışlardır. Çalışmanın analizlerin tahmininde Panel ARDL testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları, incelenen ülkelerde sefalet endeksi ile ekonomik büyüme arasında uzun dönemde negatif bir ilişki olduğunu göstermektedir; sefalet endeksindeki %1'lik bir artış, ekonomik büyümeyi %0,22 oranında azaltmaktadır. Ayrıca, sefalet endeksi ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki kısa dönemde de negatif yönlü ve anlamlı olarak bulunmuştur; sefalet endeksindeki %1'lik artış, ekonomik büyümeyi %0,01 oranında azaltmaktadır.

Yıldırım (2021), yaptığı çalışma ile Türkiye'de ekonomik büyüme, sefalet endeksi ve finansal gelişme ilişkisini 1988-2019 dönemi yıllık verileri ile incelemiştir. Kişi başı GSYİH, özel sektöre yönelik yurtiçi krediler, finansal gelişme, sefalet endeksi ve ekonomik büyüme göstergelerinin kullanıldığı çalışmada analizler için Dinamik ARDL Simülasyonu uygulaması kullanılmıştır. Çalışmanın bulguları, sefalet endeksi ve finansal gelişme endeksinin ekonomik büyüme üzerinde güçlü etkilere sahip olduğunu ve sefalet endeksindeki 1 puanlık artışın, hem kısa hem de uzun dönemde GSYİH üzerinde negatif ve anlamlı bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Göksu ve Mere (2022), yaptıkları çalışma ile Türkiye için 1992-2020 dönemi verilerini kullanarak ekonomik büyüme (reel GSYİH) ve iktisadi hoşnutsuzluk endeksinin sigortacılık sektörüne etkisini araştırmıştır. Granger Nedensellik Testi ve ARDL sınır testi yaklaşımının kullanıldığı çalışmanın bulgularına göre; ekonomik büyümeden iktisadi hoşnutsuzluk endeksi ve sigortacılık sektörüne doğru tek yönlü bir nedensellik tespit edilmiş, uzun dönemde iktisadi hoşnutsuzluk endeksindeki %1'lik artışın sigorta sektörünü %0,02 oranında azaltacağı, ekonomik büyümedeki %1'lik artışın ise sigortacılık sektöründe yaklaşık %0,15'lik bir genişlemeye neden olacağı bulgusu elde edilmiştir.

4. Ampirik Analiz

Bu çalışmada 1970'lerde Okun tarafından geliştirilen, enflasyon ve işsizlik oranlarının toplamından oluşan iktisadi hoşnutsuzluk endeksi ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki MIKTA (Meksika, Endonezya, Kore (Güney Kore), Türkiye, Avustralya) ülkelerinin 1991-2022 yılı verileri kullanılarak dinamik panel veri yöntemleriyle analiz edilmektedir.

Çalışmada kullanılan değişkenlerden iktisadi hoşnutsuzluk

endeksi değerleri ile kişi başı GSYİH değerleri OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) veri tabanından elde edilmiştir. İktisadi hoşnutsuzluk endeksi değerleri OECD veri tabanından elde edilen enflasyon ve işsizlik verilerinden hesaplanmıştır. Çalışmada kontrol değişkeni olarak kullanılan yurtdışı tasarruflar ve doğrudan yabancı yatırımlara ilişkin veriler ise Dünya Bankası (World Bank-WB) veri tabanından elde edilmiştir. Ekonometrik tahminler yapılmadan önce değişkenlerin logaritması alınarak tam logaritmik denklem kurulmuştur. Ekonomik büyüme verisi olarak kişi başına düşen gelir (cari ABD Doları) LY ile ifade edilirken; iktisadi hoşnutsuzluk endeksi LHS ; tasarruflar LS (GSYİH yüzdesi) ve doğrudan yabancı yatırımlar LFD (GSYİH yüzdesi) olarak ifade edilmektedir. Söz konusu değişkenlerle kurulan tam logaritmik model Denklem (1)'de gösterilmektedir:

$$LY_{it} = \alpha_i + \beta_{1i}LHS_{it} + \beta_{2i}LS_{it} + \beta_{3i}LFD_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

($i = 1, \dots, 5$) ve ($t = 1991, \dots, 2022$)

Modelde i ; kesit boyutunu ve t ; zaman boyutunu ifade etmektedir.

4.1. Yöntem

Bu çalışma, dinamik panel veri analizini yeni ekonometrik yöntemlerle ele almaktadır. Panel veri analizi, yatay kesit birimlerine zaman boyutu ekleyerek değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koymaktadır. Ekonomik büyüme ile iktisadi hoşnutsuzluk endeksi arasındaki eş bütünleşme ilişkisinin incelenmesinden önce, çeşitli ön testler uygulanmaktadır. Bu testler arasında, yatay kesit bağımlılığını tespit etmeye yönelik olarak Breusch ve Pagan (1980), Pesaran (2004) ve Pesaran vd. (2008) tarafından geliştirilen yöntemler bulunmaktadır. Ayrıca, Pesaran ve Yamagata (2008) tarafından geliştirilen delta testi, eğim katsayılarının homojenliğini değerlendirmek için kullanılmaktadır (Pesaran & Yamagata, 2008: 67-69). Homojenite testinde, " H_0 : Eğim katsayıları homojendir" ve " H_1 : Eğim katsayıları heterojendir" şeklindeki hipotezler test edilmektedir (Örnek & Türkmen, 2019: 120).

Değişkenlerin birim kök varlığı, ikinci nesil panel birim kök testleri aracılığıyla araştırılmaktadır. Bu bağlamda, yapısal

kırımları göz önünde bulunduran Panel Fourier LM Birim Kök Testi (Nazlıoğlu & Karul, 2017) kullanılmıştır. Bu testin güvenilirliği, kırılma tarihlerinin, sayılarının ve formlarının doğru bir şekilde belirlenmesine bağlıdır. Fourier birim kök testleri, hem sert hem de kademeli yapısal kırılmaları dikkate alır ve testin modellemesinde kırılma formu ve tarihlerinin önceden bilinmesine gerek yoktur (Türkmen, 2022: 113; Kar vd., 2019: 42; Önder, 2022: 41). Panel Fourier LM testi, Fourier frekansına bağlı bireysel istatistikler ve standart normal dağılıma sahip panel istatistikleri sunmaktadır. Bu testin küçük örneklem özellikleri, farklı veri üretme süreçlerine dayalı Monte Carlo simülasyonları ile incelenmiştir. Söz konusu testin boş hipotezi "birim kök vardır" varsayımı üzerine kuruludur (Nazlıoğlu & Karul, 2017).

Sapmalı sonuçlar elde etmemek için yapısal kırılmaların eş bütünleşme testlerinde dikkate alınması önemlidir. Bu amaçla, değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek için yatay kesit bağımlılığı olan ve olmayan durumlarda kullanılabilen, Westerlund (2006) tarafından geliştirilen çoklu yapısal kırılmalı panel eşbütünleşme testi uygulanmıştır. İkinci nesil eş bütünleşme testlerinden olan bu test, eşbütünleşme ilişkisini kırılmaların etkisini dikkate alarak tahmin eder ve daha güvenilir bulgular sunar. Eşbütünleşme testinin sıfır hipotezi "Eşbütünleşme ilişkisi vardır" üzerine kuruludur ve McCoskey & Kao (1998)'nin LM testine dayanır. Sabitte ve trendde yapısal kırılmaları tespit etmeye imkan sağlar. Bu test, açıklayıcı değişkenler arasındaki içsellik sorunları ve çoklu doğrusal bağlantı durumlarında istatistiksel olarak güçlüdür (Örnek & Türkmen 2019: 123).

Son olarak, eşbütünleşme katsayıları, kesitler arası bağımlılığı ve katsayıların heterojenliğini dikkate alarak Eberhardt ve Bond (2009) tarafından geliştirilen Augmented Mean Group Estimator (AMG) yöntemi ile tahmin edilmiştir (Ağır & Türkmen, 2020: 846).

4.2. Bulgular

Bu bölümde yapılan ekonometrik test sonuçlarına yer verilmektedir. Tablo 7'de eşbütünleşme analizinden önce yapılması gereken ön test bulguları yer almaktadır.

Tablo 7: Ön Test Sonuçları

<i>Değişkenlerin Yatay Kesit Bağımlılığı</i>								
LY		LHS		LS		LFD		
Testler	İst. Değeri	Olasılık Değeri	İst. Değeri	Olasılık Değeri	İst. Değeri	Olasılık Değeri	İst. Değeri	Olasılık Değeri
CD _{lm1}	57.823***	0.000	32.260***	0.000	42.216***	0.000	39.145***	0.000
CD _{lm2}	10.693***	0.000	4.978***	0.000	5.1245***	0.000	9.154***	0.000
CD _{lm3}	-3.958***	0.000	-3.648***	0.000	-3.671***	0.000	-5.958***	0.003
LM _{adj}	50.869***	0.000	36.972***	0.000	56.963***	0.000	48.754***	0.000
<i>Eş Bütünleşme Denklemi Yatay Kesit Bağımlılığı</i>								
		İstatistik Değeri			Olasılık Değeri			
CD _{lm1}		31.545***						0.000
CD _{lm2}		2.166**						0.034

CD _{lm3}	1.235***	0.004
LM _{adj}	21.176***	0.000
Eğim Homojenliği		
Testler	İstatistik Değeri	Olasılık Değeri
$\bar{\Delta}$	-1.145	0.832
$\bar{\Delta}_{adj}$	-1.100	0.798

Not: “***” işareti %1, “**” işareti %5 seviyesinde istatistiki anlamlılığı ifade etmektedir. Sabitli model kullanılmıştır.

Tablo 7’deki bulgular, incelenen değişkenlerde ve eş bütünleşme denkleminde kesitler arası bağımlılığın varlığını ve modelin eğim katsayısının homojenliğini göstermektedir. Bu bulgular, Nazlıoğlu ve Karul (2017) tarafından

geliştirilen ikinci nesil Panel Fourier LM birim kök testinin uygulanabilirliğini ortaya koymaktadır. Tablo 8, bağımlı ve bağımsız değişkenlerin birim kök test sonuçlarını içermektedir.

Tablo 8: Panel Fourier LM Birim Kök Testi Sonuçları

Ülkeler	LY			LHS		
	Fourier tau LM ₁ k=1	Fourier tau LM ₂ k=2	Fourier tau LM ₃ k=3	Fourier tau LM ₁ k=1	Fourier tau LM ₂ k=2	Fourier tau LM ₃ k=3
Meksika	-1.459	-3.236	-2.634	-4.286	-2.741	-3.181
Endonezya	-1.351	0.231	0.357	0.226	1.810	1.382
G. Kore	-1.796	-0.592	0.125	-0.376	-0.837	-1.435
Türkiye	-1.268	-1.718	-1.238	-2.436	-1.838	-2.088
Avustralya	0.256	-0.667	-0.736	-2.149	-1.921	-2.349
Panel Sonucu						
Z _{LM} (İst.)	6.648	3.143	4.251	4.173	3.423	1.833
p- değeri	1.000	0.992	1.000	1.000	0.996	0.966
Ülkeler	LS			LFD		
	Fourier tau LM ₁ k=1	Fourier tau LM ₂ k=2	Fourier tau LM ₃ k=3	Fourier tau LM ₁ k=1	Fourier tau LM ₂ k=2	Fourier tau LM ₃ k=3
Meksika	-2.447	-4.264	-2.678	-3.246	-4.733	-2.457
Endonezya	-2.378	-1.275	0.326	0.787	2.365	1.345
G. Kore	-2.714	-0.325	0.784	-0.368	-0.741	-1.365
Türkiye	-1.124	-1.222	-1.369	-1.245	-2.784	-2.756
Avustralya	0.124	-0.785	-0.223	-2.149	-1.984	-1.865
Panel Sonucu						
Z _{LM} (İst.)	5.748	3.985	4.278	5.183	4.423	2.874
p- değeri	1.000	1.000	1.000	1.000	0.999	0.957

Panel Fourier LM birim kök testi sonuçları MIKTA ülkelerinin bağımlı ve bağımsız değişkenlerinin seviyede birim kök içerdiğini belirlemiştir. Bu durum, eş bütünleşme testinin yapılabildiğini sağlamaktadır. Tablo 9’de,

Westerlund (2006) çoklu yapısal kırılmalı panel eş bütünleşme test sonuçları ve her bir ülke için belirlenen kırılma tarihleri yer almaktadır.

Tablo 9: Çoklu Yapısal Kırılmalı Eş Bütünleşme Test Sonuçları

	LM Test İstatistiği	Asimptotik Olasılık Değeri	Bootstrap Olasılık Değeri
Yapısal Kırılmasız Model			
<i>Sabitli</i>	3.921	0.000	0.121
<i>Sabit ve Trendli</i>	1.425	0.047	0.290
Yapısal Kırılmalı Model			
<i>Sabitli</i>	-3.552	0.990	0.890
<i>Sabit ve Trendli</i>	29.385	0.000	0.480
Kırılma Tarihleri			
	<i>Sabitli Model</i>		<i>Sabit ve Trendli Model</i>
Meksika	1996-2005		2014

Endonezya	2004-2010	1997-2009
G. Kore	2003-2016	1997-2007
Türkiye	1997-2004-2010	2000-2007
Avustralya	2003-2009	2003-2013

MIKTA ülkelerindeki değişkenlerin yatay kesit bağımlılığı tespit edildiğinden, eş bütünleşme test sonuçları için bootstrap olasılık değerleri dikkate alınmaktadır. Elde edilen sonuçlar, eş bütünleşme ilişkisinin varlığını destekleyen sıfır hipotezinin hem yapısal kırılmalı hem de yapısal kırılmasız modelde reddedilemediğini göstermektedir. Bu bulgular, ekonomik büyüme ile iktisadi hoşnutsuzluk endeksi

arasında uzun dönemli bir ilişkinin olduğuna işaret etmektedir.

Panelin genelinde ve ülke bazında uzun dönem eş bütünleşme parametreleri, Eberhardt ve Bond (2009) tarafından geliştirilen AMG yöntemi kullanılarak hesaplanmıştır. Uzun dönem katsayılarına ilişkin tahminler Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10: Panel Eş Bütünleşme Katsayı Tahmin Sonuçları

	β_1			β_2			β_3		
	Katsayı	Std. Hata	p-değeri	Katsayı	Std. Hata	p-değeri	Katsayı	Std. Hata	p-değeri
AMG	-0.311***	0.047	0.000	-0.247***	0.087	0.006	0.142***	0.033	0.000
Ülke Sonuçları									
Meksika	-0.317***	0.036	0.000	-0.225***	0.041	0.000	-0.748	0.023	0.210
Endonezya	-0.409***	0.042	0.000	-0.187***	0.073	0.002	0.311***	0.074	0.000
G. Kore	-0.391***	0.081	0.000	0.211***	0.141	0.000	0.391***	0.055	0.000
Türkiye	-0.294***	0.039	0.000	-0.183	0.202	0.102	0.294*	0.084	0.074
Avustralya	-0.141	0.092	0.126	-0.044	0.151	0.126	-0.623	0.048	0.362

Not: “****” işareti %1, “***” işareti %5 ve “**” işareti %10 seviyesinde istatistiksel anlamlılığı ifade etmektedir.

MIKTA ülkelerinde 1991-2022 dönemi için yapılan analizler, Ekonomik büyüme ile iktisadi hoşnutsuzluk endeksi, yurtiçi tasarruflar ve doğrudan yabancı yatırımlar arasında uzun dönemli bir ilişki olduğunu göstermektedir. Panel genelinde her üç değişkenin de uzun dönem katsayısı istatistiksel olarak anlamlıdır. Bulgular, MIKTA ülkelerinde iktisadi hoşnutsuzluk endeksindeki %1'lik bir artışın kişi başına düşen geliri yaklaşık %0,3 oranında azalttığını ortaya koymaktadır. Literatürde incelenen çalışmalardan; Grabia (2011), Beşkaya (2013), Dadgar & Nazari (2018), Wang vd., (2019), Çağlayan Akay & Oskonbaeva (2020) ve Yıldırım (2021)'in çalışmalarından elde ettikleri sonuçlar bu çalışmada elde edilen sonuçlarla paralellik arz etmektedir. Panel genelinde tasarruflarda meydana gelen %1'lik artış kişi başı GSYİH'yi yaklaşık %0,2 azaltmaktadır. Elde edilen bu sonuç, doğrudan yabancı yatırımlarla ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin MIKTA ülkelerinde genel olarak negatif yönlü olduğunu ve literatürü desteklemediğini göstermektedir. Bununla birlikte Panel genelinde doğrudan yabancı yatırımlarda meydana gelen %1'lik artış kişi başı GSYİH'yi yaklaşık %0,1 arttırmaktadır. Literatürde doğrudan yabancı sermaye yatırımları ile ekonomik büyüme arasında ki ilişkiyi inceleyen çalışmalardan; Okuyan & Erbaykal (2008), Ayaydın (2010), Köprücü (2017), Öncü & Çelik (2018), Çağlayan Akay & Oskonbaeva (2020) gibi yazarların elde ettiği sonuçlar bu çalışmada elde edilen sonucu desteklemektedir.

Sonuçlar ülke bazında değerlendirildiğinde ülkelere göre bazı farklılıkların olduğu görülmektedir;

- İktisadi hoşnutsuzluk endeksinin eş bütünleşme katsayısı; Avustralya'da uzun dönemde istatistiksel

olarak anlamlı bulunmazken, Meksika, Endonezya, Kore ve Türkiye'de istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. İktisadi hoşnutsuzluk endeksindeki %1'lik bir artış kişi başı GSYİH'yi Meksika'da %0,3, Endonezya'da %0,4, Kore'de %0,4 ve Türkiye'de %0,3 azaltmaktadır.

- Yurtiçi tasarrufların eş bütünleşme katsayısı; Türkiye ve Avustralya'da uzun dönemde istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken, Kore, Meksika ve Endonezya'da istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Yurtiçi tasarruflarda meydana gelen %1'lik artışın kişi başı GSYİH'yi Kore'de ise %0,2 arttırdığı, Meksika ve Endonezya'da %0,2 azalttığı tespit edilmiştir.
- Doğrudan yabancı yatırımların eş bütünleşme katsayısı; Meksika ve Avustralya'da uzun dönemde istatistiksel olarak anlamlı bulunmazken, Endonezya, Kore ve Türkiye'de istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Doğrudan yabancı yatırımlarda meydana gelen %1'lik artışın kişi başı GSYİH'yi Endonezya'da %0,3, Kore'de %0,4 ve Türkiye'de %0,3 arttırdığı bulgusu elde edilmiştir.

5. Sonuç ve Öneriler

Bir ülkenin gelişmişlik durumu değerlendirilirken özellikle makroekonomik değişkenlere bakılmaktadır. Enflasyon ve işsizlik oranları da bu değişkenlerin başında gelmektedir. Bu çalışmada, enflasyon ile işsizlik oranlarının toplamından oluşan ve Okun (1970)'un geliştirmiş olduğu iktisadi hoşnutsuzluk endeksi ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki 1991-2022 dönemi yıllık verileri kullanılarak MIKTA

ülkeleri için araştırılmıştır. Çalışmaya yurtiçi tasarruflar ve doğrudan yabancı yatırımlar kontrol değişken olarak eklenmiştir. Çalışmada, basitliğinden ve kolay anlaşılır olmasından dolayı iktisadi hoşnutsuzluk endeksinin Okun'un önerdiği ilk hali (Enflasyon oranı + İşsizlik oranı (Yıllık)) kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesinde dinamik panel veri yöntemlerinden yararlanılmış, tahminler için Westerlund (2006) ve AMG (Eberhardt & Bond (2009)) eşbütünleşme testleri kullanılmıştır. Yapılan tahminler sonucunda; ekonomik büyüme ile iktisadi hoşnutsuzluk endeksi, yurtiçi tasarruflar ve doğrudan yabancı yatırımlar arasında uzun dönemli bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Panel genelinde her üç değişkenin de uzun dönem katsayısı istatistiksel olarak anlamlıdır. Ülke bazında yapılan değerlendirmelerde farklılıklar olmakla birlikte, panel genelinde; işsizlik, enflasyon ve yurtiçi tasarruflarda meydana gelen artışın ekonomik büyümeyi olumsuz etkilediğini, doğrudan yabancı yatırımlarda meydana gelen artışın ise ekonomik büyümeyi olumlu etkilediğini söylemek mümkündür. Buna göre MIKTA ülkelerinde, toplumun ekonomik refahının yükseltilmesi ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin sağlanabilmesi için doğrudan yabancı yatırımları teşvik edici, enflasyon ve işsizliği azaltıcı ekonomi politikalarının uygulanması isabetli olacaktır. Bununla birlikte, makul faiz oranları ile yatırımları artırıcı, işgücü maliyetlerini düşürerek istihdamı ve üretimi artırıcı, ithalatı azaltarak ihracatı artırıcı politikaların uygulanması iktisadi hoşnutsuzluk endeksinin düşük değerler almasına katkı sağlayarak ekonomik büyümeyi pozitif etkileyebilir. Ayrıca, bu çalışma, Barro'nun "büyüme oranları ve uzun dönem faiz oranları" nı da ekleyerek geliştirmiş olduğu endeks ile tekrar sıranabilir. Bu durumda iki endeks arasındaki farklar veya eksikler/üstünlükler görülebilir, ekonomik performans daha kapsamlı değerlendirilebilir.

Kaynakça

- Adak, N. (2010). Sosyal Bir Problem Olarak İşsizlik ve Sonuçları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21(2): 15-116.
- Afşar, M. (2013). Makro İktisadın Temelleri. İktisada Giriş II (Ed: Berberoğlu, N. C. ve Erdoğan L.). T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2801, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1759, 2. Baskı : Eskişehir.
- Ağır, H. & Türkmen, S. (2020). Ekonomik Büyümeye Etkisi Bakımından Doğal Kaynaklar: Dinamik Panel Veri Analizi, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 19(3), 840-852.
- Ahmed, S. & Mortaza M. G. (2005). Inflation and Economic Growth in Bangladesh, 1981-2005. Policy Analysis Unit (PAU), Working Paper Series: WP 0604, 25-35.
- Albayrak, M. (2022). Ekonomik Büyüme ve Enflasyon Arasındaki İlişkinin NARDL Yöntemiyle Analizi. *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(27), 266-280.
- Alptekin, V., Kasa, H. & Uygun, S. (2019). Yurtiçi Tasarruflar ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkisi:

Türkiye Örneği. *Akademik Değer Çalışmaları Dergisi*, 4(20), 621-630.

- Atay Polat, M., & Sancar, C. (2022). Enflasyon İle İşsizliğin Ekonomik Büyümeye Etkileri: Türkiye'nin Düzey 2 Bölgeleri İçin Bir Uygulama. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 26(2), 381-398.
- Ayaydın, H. (2010). Doğrudan Yabancı Yatırımlar ile Ekonomik Büyüme Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Türkiye Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26.
- Barro, R. J. (1995). Inflation and Economic Growth. *Bank of England Quarterly Bulletin*, 35(2), 407-443.
- Berber, M., & Artan, S. (2004). Enflasyon ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği. Discussion Paper, No. 2004/21, Turkish Economic Association, Ankara.
- Beşkaya, A. (2013). Political Economy of Economic Discomfort: A Time Series Analysis of Turkey, 1980-2010. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(1), 1-14.
- Breusch, T. S., & Pagan, A. R. (1980). The Lagrange Multiplier Test and Its Applications To Model Specification in Econometrics. *The Review of Economic Studies*, 47(1), 239-253.
- Cohen, I. K., Ferretti, F. ve McIntosh, B. (2014). Decomposing The Misery Index: A Dynamic Approach. *Cogent Economics & Finance*, 2, 1-8.
- Cozier, B. & Selody, J. (1992). Inflation and Macroeconomic Performance: Some Cross-Country Evidence. *Bank of Canada Working Paper*, 92-96.
- Çondur, F. (2016). Türkiye'de Hoşnutsuzluk Endeksi Parametrelerinin Gelişimi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 30(5), 1309-1327.
- Çağlayan Akay, E., & Oskonbaeva, Z. (2020). İktisadi Büyüme ve Sefalet Endeksi Arasındaki İlişki: Geçiş Ülkeleri Örneği, *International Conference on Eurasian Economies*, 130-135.
- Dadgar, Y., & Nazari, R. (2018). The Impact Of Economic Growth and Good Governance on Misery Index in Iranian Economy. *European Journal of Law and Economics*, 45, 175-93.
- Eberhardt, M. ve Bond, S. (2009). Cross-section Dependence in Nonstationary Panel Models: A Novel Estimator. *MPRA Paper No. 17870*. <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/17870/>
- Friedman, M. (1977). Nobel Lecture: Inflation and Unemployment. *Journal of Political Economy*, 85, 451-72.
- Ghosh, A. & Philips, S. (1998). Warning: Inflation May Be Harmful to Your Growth. *International Monetary Fund*, 68-98.

- Grabia, T. (2011). The Okun Misery Index in the European Union Countries From 2000 to 2009, *Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe*, 14(4), 97-115.
- Grimes, A. (1991). The Effects of Inflation on Growth: Some International Evidence. *Weltwirtschaftliches Archiv*, 127(4), 631-644.
- Günsoy, G. (2020). Makro İktisadın Genel İlkeleri. İçinde: Günsoy, B. (Ed.), *İktisada Giriş-II*, (s.1-32), Eskişehir, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3995, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 2778.
- Göksu, S., & Mere, M. (2022). İktisadi Hoşnutsuzluk Endeksi ve Ekonomik Büyüme Sigortacılık Sektörü Üzerinde Etkili mi?. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 9(82), 680-689.
- Işık, M., & Öztürk Çetenak, Ö. (2018). İktisadi Hoşnutsuzluk Endeksi Makroekonomik Performansın Ölçülmesinde Başarılı Bir Gösterge midir?: Türkiye ve BRICS Ülkeleri Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 4(4), 37-50.
- Judson, R. & Orohanides, A. (1996). Inflation, Volatility and Growth. *international Finance*, 14-22.
- Kar, M., Ağır, H., & Türkmen, S. (2019). Seçilmiş Gelişmekte Olan Ülkelerde Elektrik Tüketiminin Ekonomik Büyüme Etkisinin Panel Ekonometrik Analizi. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 37-48.
- Kaya, V. ve Efe, G. (2015). Yurt İçi Tasarruflar Ve Ekonomik Büyüme: Dünyanın En Büyük İlk Yirmi Ekonomisi Üzerine Teorik Bir Değerlendirme Ve Panel Veri Analizi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29(2), 251-278.
- Kaya, L., Çadırcı, Ç., & Aztimur, H. (2023). İktisadi Hoşnutsuzluk ve Yolsuzluk İlişkisi: ASEAN Ülkelerinden Kanıtlar. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 9(62), 2437-2446.
- Kopuk, E. (2020). İşsizlik ve Enflasyonun Ekonomik Büyüme Üzerine Etkisi: 1988-2019 Dönemi Türkiye İncelemesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi, Özel Sayı*, 11-22.
- Köprücü, Y. (2017). Doğrudan Yabancı Yatırımların Teknolojik Yayılma ve Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkisi: Türkiye Örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 15(30), 105-122.
- Küçükşakarya, S. (2020). İşsizlik ve Enflasyon. İçinde: Günsoy, B. (Ed.), *İktisada Giriş-II*, (s.131-165), Eskişehir, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3995, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 2778.
- Lee, S., Cheong, K., & Suh, S. H. (2007). International Comparison of Economic Performance Index: The Case of the USA, Japan and Korea. *The American Economist*, 51(1), 63-74.
- Lovell, M. C., & Tien, P. L. (2000). Economic Discomfort and Consumer Sentiment. *Eastern Economic Journal*, 26(1), 1-8.
- Mccoskey, S. ve Kao, C. (1998). A Residual-Based Test of The Null of Cointegration in Panel Data. *Econometric Reviews*, 17(1), 57-84.
- Motley, B. (1993). Inflation and Growth. *FRBSF Economic Letter*, Number, 93- 44.
- Nazhoğlu, Ş., & Karul, C. (2017). Panel LM Unit Root Test with Gradual Structural Shifts. In *40th International Panel Data Conference*, (7-8).
- OECD (2023a), Inflation (CPI) (Indicator). doi: 10.1787/eee82e6e-en, <https://data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm> Erişim Tarihi: 02.11.2023.
- OECD (2023b), Unemployment Rate (Indicator). doi: 10.1787/52570002-en, <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm> Erişim Tarihi: 02.11.2023.
- OECD (2023c), Gross Domestic Product (GDP) (Indicator). doi: 10.1787/dc2f7aec-en, <https://data.oecd.org/gdp/gross-domestic-product-gdp.htm> Erişim Tarihi: 02.11.2023.
- Okuyan, H. A. & Erbaykal, E. (2008). Gelişmekte Olan Ülkelerde Doğrudan Yabancı Yatırımlar Ve Ekonomik Büyüme İlişkisi. *Ekonomik Yaklaşım*, 19(67), 47-58.
- Öncü, E. & Çelik, Ş. (2018) Doğrudan Yabancı Yatırımlar ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: BRIC Ülkeleri Panel Nedensellik Analizi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, Özel Sayısı*, 403-414.
- Önder, F. (2022). Finansal Gelişme İle Ekonomik Büyüme İlişkisi: Kırılgan Beşli Ülkeleri Üzerine Ampirik Bir Analiz. *Journal Of Economics And Research*, 3(2), 36-48.
- Örnek, İ. ve Türkmen, S. (2019). Gelişmiş ve Yükselen Piyasa Ekonomilerinde Çevresel Kuznets Eğrisi Hipotezi'nin Analizi. *Journal Of The Cukurova University Institute of Social Sciences*, 28(3), 109-129.
- Özcan, S. E. (2016). Yoksulluk Göstergesi Olarak Hoşnutsuzluk Endeksi, Türkiye İçin Bir Deneme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 48, 294-313.
- Özer, M. (2013). İşsizlik ve Enflasyon. İçinde: Şıklar, İ. ve Doğan, B. (Ed.), *Makro İktisat*, (s.178-202), Eskişehir, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2824, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1782.
- Pesaran, M. H. (2004). General Diagnostic Tests For Cross Section Dependence in Panels. *IZA Discussion Paper No. 1240*.

- Pesaran, M. H., & Yamagata, T. (2008). Testing Slope Homogeneity in Large Panels. *Journal of Econometrics*, 142(1), 50-93.
- Pesaran, M. H., Ullah, A., & Yamagata, T. (2008). A Bias - Adjusted LM Test of Error Cross - Section Independence. *The Econometrics Journal*, 11(1), 105-127.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (2023). MIKTA. https://www.mfa.gov.tr/mikta-meksika_-endonezya_-kore_-avustralya_.tr.mfa Erişim Tarihi: 15.10.2023.
- Türkmen, S. (2022). Finansallaşma ve Enerji Tüketimi İlişkisinin Analizi: Türk Devletleri Teşkilatı'ndan Ampirik Kanıtlar. *Journal of Economics And Research*, 3(1), 109-122.
- Uzay, N. (2012). Gelir Dağılımı-Tasarruf İlişkisi: Kayseri'deki Girişimcilerin Tasarruf Davranışlarını Belirlemeye Yönelik Bir Uygulama. Discussion Paper, No. 2012/113, Turkish Economic Association, Ankara.
- Ünsal, E. M. (2013). Makro İktisat, Genişletilmiş Onuncu Baskı, Ankara, İmaj Yayıncılık.
- Wang, N., Shah, M. H., Ali, K., Abbas, S., & Ullah, S. (2019). Financial Structure, Misery Index, and Economic Growth: Time Series Empirics from Pakistan. *Journal of Risk and Financial Management*, 12(2), 1-15.
- WB (The World Bank). (2023). DataBank, World Development Indicators, (Erişim: 20.10.2023), <https://data.worldbank.org/>
- Welsch, H. (2007). Macroeconomics and Life Satisfaction: Revisiting the Misery Index. *Journal of Applied Economics*, 10(2), 237-51.
- Yetişen, S., Türkoğlu, M., & Duran, G. (2022). Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü Üyelerinin Hoşnutsuzluk İndeksi Kapsamında Değerlendirilmesi (2008-2021). *Economics Literature*, 4(2), 43-56.
- Yıldırım, A. E. (2021). Finansal Gelişme, Sefalet Endeksi ve Ekonomik Büyüme: Türkiye'den Ampirik Bulgular. V. IBANESS Congress Series on Economics, Business and Mangement - Plovdiv/Bulgaristan, 29-30 Mayıs 2021.
- Yılmaz, K., Akçay, C. & Alper, E. (2002). Enflasyon ve Büyüme Dinamikleri. Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği, No: TÜSİAD-T/2002-12/341, Aralık, İstanbul.
- Zencey, E. (2011). Growth of GDP and Discontent in Egypt and Tunisia, *The Dalg News*, March 7. (Erişim: 11.11.2023), <https://steadystate.org/growth-of-gdp-and-discontent-in-egypt-and-tunisia/>

Extended Summary

Purpose

Inflation, unemployment and economic growth are the most important indicators for evaluating the economic performance of a country. In order to evaluate the general course of the economy and to determine the economic welfare levels of individuals, various indices including these indicators have been developed. The aim of this study is to investigate the relationship between the economic discontent index (misery index) developed by Okun, which is the sum of inflation and unemployment rates, and economic growth for the MICTA countries. Foreign direct investments and domestic savings are used as control variables in the study. MIKTA is a cooperation mechanism consisting of developing countries and it is noteworthy that no study has been conducted on this subject.

Data, Model and Method

In this study, the relationship between economic discontent index and economic growth is analyzed by dynamic panel data methods using the data of MIKTA (Mexico, Indonesia, Korea (South Korea), Turkey, Australia) countries for the period 1991-2022. The data on economic discontent index and GDP per capita used in the study are obtained from the OECD database, while data on foreign direct investment and domestic savings are obtained from the WB (World Bank) database. Before econometric estimations, the logarithms of the variables were taken and a full logarithmic equation was constructed. GDP per capita (current USD) as economic growth data is denoted by LY, while the discontent index is denoted by LHS. The full logarithmic model with these variables is as follows;

$$LY_{it} = \alpha_i + \beta_{1i} LHS_{it} + \beta_{2i} LS_{it} + \beta_{3i} LFD_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

($i = 1, \dots, 5$) ve ($t = 1991, \dots, 2022$)

In the model, i stands for cross-sectional dimension and t stands for time dimension.

In this study, the methods developed by Breusch and Pagan (1980), Pesaran (2004) and Pesaran et al. (2008) are used to detect horizontal cross-section dependence. In addition, the delta test developed by Pesaran and Yamagata (2008) is used to assess the homogeneity of slope coefficients. Panel Fourier LM Unit Root Test (Nazlıoğlu and Karul, 2017) is used to detect the presence of a unit root in the variables. The small sample properties of this test are analyzed by Monte Carlo simulations based on different data generation processes. The panel cointegration test with multiple structural breaks developed by Westerlund (2006) is applied to determine the relationship between the variables. Finally, cointegration coefficients are estimated with the Augmented Mean Group Estimator (AMG) method developed by Eberhardt and Bond (2009), taking into account cross-sectional dependence and heterogeneity of coefficients.

Findings and Conclusion

As a result of the estimations; the analysis for the period 1991-2022 in the MIKTA countries shows that there is a long-run relationship between economic growth and economic discontent index, domestic savings and foreign direct investment. The long-run coefficients of all three variables are statistically significant across the panel. Although there are differences in country-by-country assessments, it is possible to say that increases in unemployment, inflation and domestic savings have a negative impact on economic growth, while increases in foreign direct investments have a positive impact on economic growth. Accordingly, in order to increase the economic welfare of the society and ensure sustainable economic growth in the MIKTA countries, it would be appropriate to implement economic policies that encourage foreign direct investments and reduce inflation and unemployment. In addition, the implementation of policies that increase investments with reasonable interest rates, increase employment and production by reducing labor costs, and increase exports by reducing imports can positively affect economic growth by contributing to the low values of the economic discontent index.